

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»
(шифр та найменування спеціальності)
Освітня програма Облік і аудит
(назва освітньої програми)

на тему: «Особливості обліку, аудиту та аналізу діяльності суб'єктів малого підприємництва (на прикладі ТОВ «Сілейн»)»

Виконавець:

студентка ЦЗФН факультету

Шевченко В.В.

(прізвище, ім'я, по батькові)

(підпис)

Науковий керівник:

ст. викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Зварич Л.В.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Одним із ключових елементів сучасної економіки виступає мале підприємництво. У розвинутих країнах мале підприємництво є невід'ємною частиною ринкового господарства.

Складовою частиною системи управління малим підприємством є бухгалтерський облік, який слугує, насамперед, для інформаційного забезпечення системи управління.

Зміни підходів до ведення бізнесу, збільшення потреб менеджменту в інформації та постійні трансформації, що відбуваються у нормативно-правовому регулюванні бухгалтерського та податкового обліку суб'єктів малого підприємництва, вимагають перегляду підходів до організації їх обліку.

Питання організації бухгалтерського обліку є актуальними для підприємств будь-якої форми власності та розмірів. Проте актуальність дослідження проблемних аспектів організації обліку малими формами суб'єктів господарювання обумовлено специфічними особливостями у застосуванні ними методів та прийомів бухгалтерського обліку.

Проблеми вдосконалення бухгалтерського обліку і аудиту в Україні вирішують вчені Білуха М.Т., Бачинський В.І., Бутинець Ф.Ф., Валусь Б.І., Голов С.Ф., Гуцайлук З.В., Давидов Р.М., Дорош Н.І., Єфіменко В.І., Зубілевич С.Я., Мних Є.В., Пархоменко В.М., Петрик О., Рудницький В.С., Сопко В.В., Шкарабан С.І., Усач Б.Ф. та інші. Питанням методики та організації обліку на малих підприємствах присвячені роботи Бабіча В.В., Ластовецького В.О., Свідерського Е.І., Трофімової Т.В. Проблеми і особливості аудиту на малих підприємствах не знайшли належного відображення на сторінках вітчизняних наукових видань.

На даний час у бухгалтерському обліку та аудиті малих підприємств існують такі ключові проблеми:

- неповнота, неоднозначність і суперечливість чинної нормативно-правової бази;
- невизначеність податкового законодавства щодо малого бізнесу як специфічного сектору економіки;
- значні адміністративні бар'єри (реєстрація, ліцензування, сертифікація);
- складна система обліку та звітності;
- складність застосування окремих П(С)БО та формування облікової політики малого підприємства;
- відсутність розвинутої ринкової інфраструктури на загальнонаціональному, регіональному та місцевому рівнях;

Усі зазначені недоліки в організації обліку суб'єктів малого підприємництва створюють значні перешкоди у прийнятті більш гнучких й оперативних рішень менеджментом підприємства, дотриманні податкової дисципліни, реєстрації фактів господарської діяльності, складанні достовірної фінансової звітності. Актуальність зазначених проблем, їх практичне значення і недостатня теоретична розробка обумовили вибір теми, мету, завдання, предмет і структуру кваліфікаційної роботи.

Мета дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних

та практичних аспектів організації обліку та аудиту діяльності малого підприємництва з метою надання практичних рекомендацій щодо підвищення достовірності та оперативності облікової інформації та ефективності управління фінансово-господарською діяльністю малих підприємств.

Завдання дослідження. Основними завданнями є:

- вивчити особливості нормативного регулювання обліку та аудиту малого підприємництва;
- дослідити діючу практику організації обліку і аудиту на малих підприємствах;
- дослідити систему первинного спостереження та документообігу на малому підприємстві та можливості її вдосконалення;
- вивчити порядок формування звітності малих підприємств;
- визначити сильні та слабкі сторони системи внутрішнього контролю на досліджуваному підприємстві та надати рекомендації щодо її поліпшення.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є система бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю діяльності малого підприємства.

Предмет дослідження. Предметом дослідження є питання методики та організації бухгалтерського обліку і аудиту на малих підприємствах.

Методи дослідження. Методичною основою дослідження є загальнонауковий діалектичний метод, методи індукції, дедукції. В процесі дослідження теорії і практики обліку і контролю фінансово-господарської діяльності малого підприємства використані прийоми оцінки, зіставлення, порівняння, групування, класифікації, а також статистичні методи.

Інформаційна база дослідження. В процесі дослідження використовувалися законодавчі, нормативні і інструктивні матеріали в галузі бухгалтерського обліку, контролю та оподаткування, праці вітчизняних і зарубіжних економістів, фактичні дані обліку і звітності ТОВ «Сілейн» за 2018 р.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (40 найменувань) та 33-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 78 сторінок. Основний зміст викладено на 72 сторінках. Робота містить 12 таблиць, 3 рисунки.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі надано економіко-правове визначення суб'єктів малого підприємництва. Розглянуто особливості організації бухгалтерського обліку та фінансової звітності малих підприємств. Розглянуто актуальні проблеми оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

В другому розділі проведено дослідження з питань практики обліку фінансово-господарської діяльності досліджуваного підприємства ТОВ «Сілейн».

В третьому розділі розглянуто особливості методики та організації аудиту малого підприємництва у контексті застосування МСА. Виконано аналіз показників господарської діяльності підприємства. Визначено шляхи вдосконалення організації обліку та внутрішнього аудиту на підприємстві.

ВИСНОВКИ

Матеріали проведеного дослідження дозволили зробити такі висновки та пропозиції.

Мале підприємництво – це особлива форма економічної активності, що передбачає орієнтацію на досягнення комерційного успіху; інноваційний та ризиковий характер діяльності; перспективність спрямування на подальший розвиток, розширення масштабів і сфери діяльності; свободу та самостійність суб'єктів у прийнятті управлінських рішень та здійсненні бізнесу; майнову відповідальність підприємця за результати господарювання; постійний характер господарської діяльності, укладання регулярних, а не одноразових угод.

Що ж до юридичних критеріїв визначення малого підприємництва, слід зазначити деякі розбіжності в діючих законодавчих актах України. Так ст. 55 Господарського кодексу України визначено два критерії: кількість працюючих та дохід від будь-якої діяльності за рік. Слід відзначити, що в Європейській практиці найпоширенішими є три критерії: чисельність працівників, підсумок балансу та оборот. Тому в умовах євроінтеграції починаючи з 2018 року у Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996 внесено відповідні зміни. Однак Господарський кодекс ці зміни не торкнулися. Тому на даний час в Україні не встановлено загальні критерії визначення малого підприємництва.

Суб'єкти малого підприємництва значним чином втягнуті в процес інтеграції України у Європейський економічний простір. Звідси впливають обов'язки держави щодо уніфікації законодавства та нормативно-правового регулювання малого підприємництва; вдосконалення національної системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності відповідно до загальновизнаних стандартів.

Актуальними в сучасний момент залишаються також питання оподаткування суб'єктів малого підприємництва в Україні. Питання оподаткування регулюються Податковим кодексом України, ст. 4 якого встановлена рівність усіх платників перед законом, тобто забезпечення однакового підходу до всіх платників податків. Нажаль ці принципи не працюють. Як результат, в Україні значна частина малого бізнесу працює «в тіні», дехто взагалі не реєструється та не сплачує податки. Дійсно, за різними підрахунками обсяг тіньової економіки становить від 18 до 50% ВВП. Як причина вказується значний розмір податків. Адже фактично за даними світового банку Україна за рівнем податкової складової знаходиться в 2018 р. на 107 місці із 189 країн.

Податковим кодексом передбачено дві системи оподаткування малих підприємств: загальна зі сплатою податку на прибуток та спрощена зі сплатою єдиного податку.

Питання щодо використання загальної системи оподаткування малими підприємствами остається відкритим – більшість вчених України вважають використання спрощеної системи оподаткування такими суб'єктами господарювання, більш доцільним.

Проведені у роботі розрахунки дозволяють зробити висновки, що у разі, якщо прибуток підприємства становить більше 16% від розміру доходів, розмір податку на

прибуток буде більшим, ніж розмір єдиного податку. Формулу, яка дозволяє зробити обґрунтовані висновки щодо застосування спрощеної системи підприємством – суб'єктом малого підприємництва наведено у розділі 1.3.

Вибір системи оподаткування малого підприємництва є багаторівневим та дає можливість суб'єкту господарювання обрати найбільш вигідний варіант при відповідних умовах. Розрахунок податкового навантаження суб'єктів малого підприємства довів, що використання спрощеної системи оподаткування не є завжди доцільним.

Запропоновані пропозиції щодо вибору системи оподаткування на засадах альтернативності дають можливість підприємству зробити обґрунтований вибір. Планування податкового навантаження дозволить малим підприємствам оптимізувати податкові платежі та підвищити ефективність діяльності.

Щодо результатів дослідження діяльності підприємстві визначено таке. Досліджуване мале підприємство ТОВ «Сілейн» спеціалізується у галузі надання послуг із морського перевезення, організації навантажно – розвантажувальних робіт, оформлення та зберігання документації. Управління підприємством здійснюється за лінійним типом. Бухгалтерський облік на ТОВ «Сілейн» здійснюється бухгалтерією, яка є самостійним структурним підрозділом, що підпорядкований головному бухгалтеру. Бухгалтерський облік на підприємстві ведеться за загальними правилами, встановленими Законом № 996 та положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку із використанням засобів автоматизації.

Під час написання кваліфікаційної роботи нами була спланована аудиторська перевірка системи внутрішнього контролю досліджуваного малого підприємства ТОВ «Сілейн», в ході якої визначено деякі недоліки.

На досліджуваному ТОВ «Сілейн» рахунок 23 «Виробництво» не використовується для відображення витрат експедитора. Собівартість послуг експедитора формується на рахунку 84 «Інші операційні витрати», що не відповідає вимогам діючого законодавства.

Фінансовий результат як позитивний, так і негативний відображається на підприємстві бухгалтерським записом Дт 791 Кт 441, прибуток звичайним записом, збиток – сторно. Така схема хоча і не спотворює відповідного показника фінансової звітності, але не відповідає вимогам інструкції № 291.

Істотно зменшує рівень організації бухгалтерського обліку ТОВ «Сілейн» відсутність затвердженої облікової політики на підприємстві, що не забезпечує дотримання єдиних принципів і процедур відображення поточних господарських операцій в обліку та складанні фінансової звітності. За результатами дослідження, як практична рекомендація нами був розроблений наказ про облікову політику, який передбачає усі особливості галузі і порядку ведення обліку на ТОВ «Сілейн».

В ході дослідження було проведено аналіз фінансового звіту малого підприємства ТОВ «Сілейн» з такими результатами.

Аналіз зміни обсягу та структури коштів підприємства показав, що загальна сума коштів підприємства за аналізований період збільшилась. Цьому сприяло збільшення вартості оборотних активів. В поточних активах в найбільшій мірі зросла вартість дебіторської заборгованості. Аналізуючи зміну обсягу джерел формування

ресурсів, бачимо, що власний капітал аналізованого підприємства збільшився за рахунок росту нерозподіленого прибутку. Позиковий капітал формується з кредиторської заборгованості.

Аналіз показників ліквідності балансу показав, що підприємство ліквідне.

Аналіз фінансової стійкості показав, що протягом аналізованого періоду підприємство мало абсолютну фінансову стійкість.

Аналіз фінансових результатів свідчить про те, що підприємство протягом аналізованого періоду мало прибуток, цьому сприяло скорочення загальної суми витрат. До негативних тенденцій необхідно віднести зменшення чистих доходів підприємства протягом аналізованого періоду.

Факторний аналіз чистого прибутку свідчить про те, що загальна сума чистого прибутку збільшилася протягом досліджуваного періоду завдяки росту цін, збільшення обсягу надання послуг, скорочення загальної суми інших операційних витрат та інших витрат. Негативний вплив, на чистий прибуток здійснили наступні фактори: збільшення собівартості послуг, скорочення загальної суми інших операційних доходів та інших доходів.

Такі основні висновки та пропозиції.

АНОТАЦІЯ

Шевченко В.В. «Особливості обліку, аудиту та аналізу діяльності суб'єктів
(прізвище та ініціали студента) (назва кваліфікаційної роботи)

малого підприємництва (на прикладі ТОВ «Сілейн»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 6.030509 «Облік і аудит»
(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою Облік і аудит»
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет
 Одеса, 2019.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти визначення малого підприємництва, організації обліку, аудиту та аналізу діяльності малих підприємств.

Проаналізовано діючу практику обліку та внутрішнього контролю операційної діяльності ТОВ «Сілейн».

Запропоновано заходи щодо вибору оптимальної системи оподаткування малого бізнесу та планування податкового навантаження; запропоновано заходи щодо усунення недоліків у обліковій системі досліджуваного підприємства.

Ключові слова: мале підприємництво, малий бізнес, облік, аудит, аналіз, управління, операційна діяльність.

ANNOTATION

Shevchenko V.V. «Features of accounting, auditing and analysis
(students surname and initials) (work title)

of activity of small business (for example, Silein Ltd).

Qualifying work for obtaining a bachelor's degree in the specialty

6.030509 «Accounting and audit»
(code and name of the specialty)

for the educational program «Accounting and audit»
(title of the educational program)

Odessa national economic university
 Odessa, 2019.

The theoretical aspects of the definition of small business, organization of accounting, audit and analysis of activity of small enterprises are considered in the qualifying work.

The current practice of accounting and internal control of operational activity of "Silein" LLC is analyzed.

Measures to choose the optimal system for taxation of small businesses and tax planning are proposed. Proposed measures to eliminate deficiencies in the accounting system of the investigated enterprise.

Key words: small business, accounting, audit, analysis, management, operational activities.